

Vogelonderzoek in het buitenland?

Het is niet ongewoon, dat particulieren of universiteiten vogelonderzoek doen in het buitenland. De *International Council for Bird Preservation* (ICBP) wil bevorderen dat dergelijke expedities werken aan onderwerpen die óók voor de natuurbescherming van belang zijn. ICBP heeft daartoe een wedstrijd uitgeschreven en stelt twee prijzen van elk US \$ 1000 in het vooruitzicht voor de beste expedities. Iedere geïnteresseerde kan het wedstrijdformulier en een toelichting aanvragen. Dit laatste drukwerk (30 p.) geeft veel informatie, contactadressen en tips voor het opzetten van goede expedities. Aanvragen vergezeld van £ 2 richten aan ICBP, 219c Huntingdon Road, Cambridge CB3 0DL, England.

Oude verrekijkers gevraagd

Vogelbeschermers in Afrika, Azië en Zuid-Amerika hebben geen verrekijkers. Het klinkt wat vreemd in een land waar overal voor minder dan f 100,— redelijke kijkers te koop zijn, maar in het grootste deel van de wereld zijn er gewoon geen verrekijkers te verkrijgen. Onderzoekers, reservaatbewakers en vogelbeschermers moeten vaak hun werk doen zonder dit buitengewoon belangrijke hulpmiddel!

Heeft u niet een oude maar nog goede verrekijker in de kast liggen die u nooit meer gebruikt? Vogelbescherming wil deze graag inzamelen en via de *International Council for Bird Preservation* versturen over de hele wereld. Aanvragen liggen er al uit Kenya, Ruanda, China en Suriname. Elke gever zal natuurlijk op de hoogte worden gebracht van de bestemming van de verrekijker. Hier is een kans om op concrete wijze een bijdrage te leveren aan de internationale vogelbescherming!

Stuur uw oude kijker aan de *Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels*, Dribergseweg 16c, 3708 JB Zeist.

Indrukken van een internationale conferentie over vogelinventarisatie

De Europese Organisatie van Atlas Comités (EOAC) coördineert de activiteiten van nationale organisaties die zich met broedvogelatlassen bezig houden, zoals SOVON dat in Nederland doet. Daarnaast bestaat er sinds 1968 het *International Bird Census Committee* (IBCC) opgericht om door coördinatie van onderzoek en door discussie te komen tot verbetering en standaardisatie van inventarisatiemethoden. Beide organi-

saties houden al geruimte tijd om de twee jaar een gezamenlijke conferentie, deze keer georganiseerd van 5-9 september 1984 door de *British Trust for Ornithology* (BTO). Er namen 100 deelnemers uit ruim 20 landen aan deel. Voor een overzicht van lezingen en posters wordt verwezen naar de proceedings die in 1984 zullen verschijnen.

Reeds lang wordt er in de IBCC een discussie gevoerd over de nauwkeurigheid en reproduceerbaarheid van gegevens van allerlei inventarisatiemethoden. Het lijkt er echter niet op dat deze discussie snel vordert in de richting van een eensluidend advies over te kiezen methoden. Eén probleem is dat er vele methoden zijn, die elk hun sterke of zwakke kanten hebben. De keuze voor een methode hangt sterk af van het doel van het onderzoek en van de schaal waarop men werkt. Inmiddels zijn er wel enige hoofdtypen waarvan het bestaansrecht algemeen wordt erkend, maar over de varianten binnen deze typen wordt ijverig gediscussieerd, waarbij met name de betrouwbaarheid van de gegevens centraal staat.

In die discussie onderscheiden we twee partijen, de „methodologen” en de „veldwerkers”. De methodologen houden niet op het ene na het andere onderzoek te produceren waaruit blijkt hoe onnauwkeurig de gegevens van b.v. de territoriumkartering zijn, en hoeveel factoren die onnauwkeurigheid beïnvloeden. Omdat ze echter zelden met voorstellen komen om de methode te verbeteren, of omdat ze zich te veel doodstaren op onnauwkeurigheden waar in de praktijk best mee kan worden gewerkt, kunnen de veldwerkers er ook niet veel mee. Deze gaan dus onverdroten voort met hun, het zij benadrukt, soms discutabele werkwijzen. Voorstellen tot verbetering van de interpretatiefase van de territoriumkartering, zoals die onder meer op basis van het RIN-onderzoek door Robert Kwak werden gedaan, werden aldus terughoudend ontvangen: de methodologen benadrukten als zwakke punten de noodzakelijke aannamen in het onderzoek, de andere partij wacht het resultaat van die discussie af. De structuur van de conferentie gaf geen ruimte dergelijke voorstellen tot verbetering op hun merites te beoordelen en ze in te bouwen in reeds bestaande aanbevelingen voor inventarisatie.

In maar weinig landen wordt de territoriumkartering zo veelvuldig toegepast als in ons land. Alleen in Engeland en in mindere mate in West-Duitsland en Polen is de methode populair. In Engeland wordt de methode gebruikt bij een nu al 20 jaar lopend monitor-project van broedvogels (*Common Bird Census*). Des te opmerkelijker is het dat er aan de Engelse versie van de territoriumkartering in onze ogen nogal wat mankeert; met name de zware interpretatiecriteria en de nadruk op clusters van waarnemingen in plaats van op waarnemingen van gelijktijdig zingende of roepende territoriumbezitters doen vreemd aan. Recent zijn overigens de voorschriften voor de CBC-methode bijgesteld tot een voor ons meer vertrouwde versie.

In veel andere landen, met name Scandinavische en

Zuideuropese landen en in de Verenigde Staten, worden vaak relatieve methoden gebruikt, zoals de lijn-transecttelling en de punttelling. Dit hangt samen met de geringe dichtheid aan waarnemers (deze telmethoden zijn relatief weinig arbeidsintensief) en de grootschaligheid van veel landschapstypen daar. Ook deze methoden tracht men steeds te toetsen en te verbeteren. Het is echter jammer dat verbeteringen steevast leiden tot ingewikkelde statistische procedures, waardoor een brede toepassing wordt verhinderd.

Atlaswerk is erg populair in veel landen. Ook langs de Middellandse Zee zit dit werk nu in de lift. De Italianen zijn juist dit jaar een tweede poging begonnen, nadat de eerste door gebrek aan geld en waarnemers was gestrand. In Catalonië had men een atlaskartering achter de rug en het bijbehorende boek zal inmiddels wel verschenen zijn. Ook in Oost-Europa is men op dit front actief. Voor zover we kunnen nagaan is het huidige atlasproject van SOVON echter uniek, omdat dit het gehele jaar dekt. Opvallend was een inventarisatie op basis van atlasblokken op de Noordzee.

Er werden ook voorbeelden gepresenteerd van interpretatie van atlasgegevens. Meestal werd volstaan met een eenvoudige visuele vergelijking van kaarten van vogelsoorten en gebiedskenmerken. De recente bewerking van de gegevens van de Nederlandse broedvogelatlas met moderne rekentechnieken (van de eerste resultaten werd een poster vertoond) had

daarom nogal wat belangstelling. De laatste dag van de conferentie werd gewijd aan onderzoek naar de relatie tussen vogelsoorten of vogelgemeenschappen en hun habitat.

Paul Opdam & Rien Reijnen

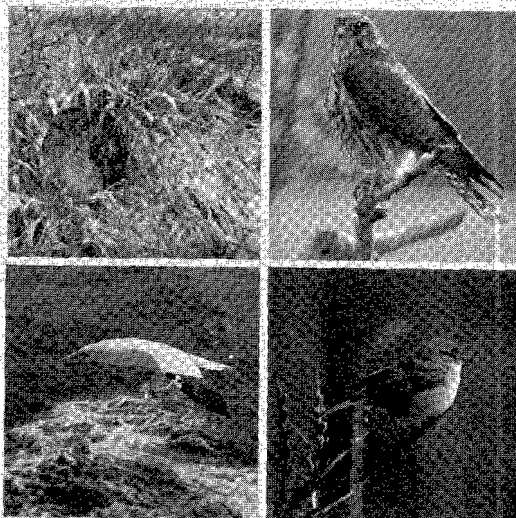
Ortolaan, Vogel van het Jaar 1984

De goede traditie van de Stichting „Het Vogeljaar” om zo nu en dan een thematisch nummer uit te geven is in 1984 voortgezet met een speciale aflevering over de Ortolaan, door diverse organisaties en instellingen uitgeroepen als de „Vogel van het Jaar” 1984. In 13 artikelen wordt ingegaan op voorkomen, biologie, bedreigingen, alsmede bescherming en beheer, waarbij ook gegevens uit het buitenland worden aangedragen. Een belangrijk nummer van *Het Vogeljaar* over een interessante vogel die als broedvogel in ons land dreigt te verdwijnen. Misschien dat de aandacht die in dit jaar voor deze soort wordt gevraagd dit op het nipper-tje kan verhinderen. Ook andere soorten van de vogelgemeenschap waartoe de Ortolaan behoort, zouden daarvan kunnen profiteren. Te bestellen bij W. A. Werkman, Bellaertsstraat 16, 6721 WB Bennekom (prijs inclusief portokosten f 7,—).

Natuurbeheer in Nederland

Vogelinventarisatie

Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging

Standaardwerk over vogels tellen

In de serie „Natuurbeheer in Nederland” verschijnt in maart 1985 het deel

Vogelinventarisatie

- Het boek behandelt uitvoerig allerlei methoden voor het tellen van zowel broedvogels als trekvogels en wintervogels.
- Een groot aantal soorten wordt afzonderlijk besproken.
- De uitwerking van telgegevens en de verslaglegging komen uitgebreid aan de orde.

Het boek van ongeveer 500 pagina's is rijk geïllustreerd met grafieken, foto's en tekeningen. Het is samengesteld door de Werkgroep Vogelinventarisatie waarin onder meer RIN, SBB en SOVON participeren. De eindredactie was in handen van Fred Hustings, Robert Kwak, Rien Reijnen en Paul Opdam.

Leden van Vogelbescherming ontvangen dit boek met een aanzienlijke korting:

Ledenprijs f 37,50 (winkelprijs f 55,—)

Bestel nu vast! Maak f 37,50 (leden Vogelbescherming) of f 55,— (niet-leden) over op postgiro 1882523 t.n.v. Vogelbescherming te Zeist onder vermelding van „Vogelinventarisatie”. U ontvangt het boek zo spoedig mogelijk na verschijnen.